

trebna odgoja. Zanamarjanje potrebne odgoje naj vlada ostro kaznuje, ker ona ima skrbeti za dobro in čast svojih državljanov kakor vsaki familijni oče za ude svoje obitelji.

23. Ostro je treba na odgojivanje mladine paziti, posebno tam, kder se je dozda zamarjalo: mnogo starišev, ki se sami niso nič učili, tudi nečejo nikakoršnega učenja in omike za svoje otroke; da, še celo branijo jim kaj več vedeti, kakor sami znajo, misle da staro kopito, po katerem so se jihovi dedeci in preddedeci ravnali, je naj bolje; kazen naj takšne nevedneže na boljše pot prisili, če jih noben prijazen nauk in nagovor dotičnih duhovnih pastirjev k temu pripraviti ne more. Otroke takšnih starišev pa, ki bi res tako ubožni in revni bili, da bi ne mogli otrok v šolo pošiljati, naj bi občina odgojiti dala in za nje skrbela, ker gotovo ji je leži, boljše in častnejše, si dobre občinjane odgojiti, ki ji bodo potem na čast in korist, kakor pustiti da odrastejo nevedneži v vsem, kar je dobrega in poštenega, in ji zato bodo brž na škodo in sramoto. Dajte mladim nedolžnim ubožcem potrebno odgojo, pomagajte jim, in ne bode vam treba zagrešenih beračunov in zastaranih izvržencev rediti in nečast in sramoto, ktero vam delajo, plačevati.

Zgodovinski spominki za prosto slovensko ljudstvo.

Spisal
Davorin Trstenjak.
Ponikla.

Fara in srenja Ponikla leži v jelšanskem (Erlachstein) okraju kraj južne železnice, kjer je tudi železnična postaja, in sicer prva od Poličan. Steje čez 2000 duš. Crkev prostorna je posvečena sv. Martinu, zraven farne crkve še ima podružnico sv. Ožvalda. Ker crkve v čast sv. Ožvaldu posvečene so prestare, kakor postavim v Ptuju, ktera že stoji čez tisoč let, smemo klepati, da je v Ponikli že v začetku 10. stoletja crkev stala. Gotovo je, da je leta 1241 na Ponikli že bila imenitna fara. Tistega leta je umrl grajščak vojniški z imenom Wilhelm. Ta je po krivici in z silo vzel Zajeklostru več posestev, podložnikov, in je poškodoval njegove dohodke. Na smrtni postelji ga obišče njegov spovednik Otto, fajmešter pri Novi crkvi, in ga nagovarja naj klostru povrne poropane reči. Vilhelm se je spokoril, in je v pričjo priora Zajeklosterskega, in fajmeštra poniklanskega vse sopet povrnil klostru, kar mu je po krivici vzel bil. (Juvavia, pag. 260 — 282): Leta 1509 je cesar Maksimilian I. na novo ustanovljenemu kolegiatnemu kapitulu v Rudolfovem ali v novem mestu na dolnjem Kranjskem poniklansko faro, ktera je tedaj obsegala vso šmarsko (jezersko) dekanijo, daroval za miznino *) Mensaldotation), in tako so novomeški korarji dobili patronat čez poniklansko faro in druge fare šmarske dekanije.

Ponikla, Ponikva pomenja dolin svet, v katerem voda hitro v zemljo ponikne. Takošnih imen je več po gornjem in srednjem Stajeru, tudi na Kranjskem.

Ponikla ostane zmirom imenitna, ker so se 26. novembra 1800. v tej fari in sicer na Slomu narodili nevmrljivi škof in slavni slovenski pisatelj Anton Martin Slomšek. Rojstni dom stoji na malem gričku in se lahko vidi na desni strani, kedar se človek po železnici iz Celja v Maribor pelje. Upati smemo, da na rojstnem domu bodo vrli Poniklani svojemu slavnemu rojaku kakošen spominek postavili. Ponikla je že bila za Rimljanov naseljena, ker se je blizo farne crkve našlo več starinskih reči iz one dobe. V pismih devetega stoletja se že tudi imenuje ves blizo Ponikve Hotunje (Chotuna).

Politični ogled.

G. Revertera, dosedajni avstrijski poslanec na ruskem dvoru, bo prej ko ne zapustil državno službo; pravi se, da pride na njegovo mesto vitez Vetsera, dozdajni opravnik v Carigradu.

Skupni vojni minister je ukazal, da se mora prva tretjina onih potrebščin, s katerimi bi se imela armada do konca tega leta priskrbeti, že oddati dotičnim komisijam do konca aprila, zadnja tretjina pa do konca avgusta. Sama znamenja, — da ostane mir!

*) Miznina, Tischgut, Kucheneigen so se veleli vsi dohodki fare postavim desetina, lokno, žito, dobiček lova itd. Pis.

Ogrska potrebuje 100 milj. 500 tisoč gld. na leto, minister obeta, da se bo znižal davek pri tabaku, pri soli (na 2 gld. 40 kr.) in od podedovanega blaga. Mi pa bomo srečni, če se nam le davki ne bodo poviševali!

Na Bavarskem se pripravljajo za pristop južno-nemške zaveze k severno-nemški.

Badenska je tudi dobila postavbo o odgovornosti ministrov in svobodomiselnost postavbo za tisk.

Danska zahteva od Pruske, da jej naj odstopi Alsen in Sundewit (tedaj tudi Düppel). Pruska vendar noče o tem nič čuti, in bati se je, da se spet pograbit.

Danska je naznanila na Dunaj in v Pariz, da se ne bode na podlagi pruskih predlogov dalje pogovarjala.

V Parizu se glasi o vojski zmirom bolj širijo in pravi se, da se vojski z Prusko ni izognoti, čim prej se toraj začne, tem bolje. Napoleon se razgovarja s svojimi generali o vojski in jeni potrebi. Lepo priliko za vojsko, bo mu morebiti dalo — Schleswig-Holsteinsko!

Po Španskem se zlo razširja neki list, čegar moto se glasi: Proč z Burboni, živila demokratična vlada.

Črnogora hrepeni po vojski, vse je že z orožjem in z drugimi vojnimi potrebščinami pripravljeno.

Iz Kandije se je naznanilo 5 hudih bitek, v kterih so bili Turki spet prav živo tepeni.

Turško. Turkom se od dana do dana huje godi, bolezni namreč zmirom močnejša prihaja: v Bosni vre če dalje bolj: Kreto bi sultan že rad odstopil Grkom, ako bi mu bila porok angleška in francoska vlada, da, se mu po tem ne bodo vzele druge dežele, Rumunija in Egipt se boste menda kmalu za samostojne oklicale; v Evropi tedaj, kakor v Afriki in Aziji, kjer se tudi Perzijanci pripravljajo na boj soper Turka, žuga polmesecu toliko nevarnosti, da bode bolezni težko prestal.

Novičar.

— Po novem postavnem načrtu o politični uravnavi se bodo mesto okrajnih uradov upeljala okrajna glavarstva (Bezirkshauptmannschaften), ktera bodo obsegala dva tri in še več zdajnih okrajnih uradov. Na Stajerskem je bilo dozdej 63 političnih okrajnih uradov, na mesto teh bo zdaj napravljeno samo 15 okrajnih glavarstev, ktera bodo imela svoje sedeže v sledečih mestih: V Gradcu, Feldbachu, Hartbergu, Vajenu, Štanjeu, Lipnici, Bruku, Judenburgu, Muravi, Licenu, Celju, Mariboru, Brezcah, Ptuju in Slovengradcu. Leta 1850 je bilo 10 političnih okrajnih glavarstev, ktera so imela svoje sedeže še, zvu imenovanih mest v Ljubnu, Irdningu, Ljutomeru, Radgoni.

— Slavna čitalnica v Ljutomeru je g. dr. Jan. Bleiweisa izvolila za svojega častnega uda in mu poslala krasno diplomu.

— Gospod vitež dr. Miklošič je podaril Matici 19 zvezkov svojih knjig in g. prof. Šembera svojo knjigo „Zapadni Slovane“. Slava!

— V državnem zakonskem listu je izišla 15. t. m. postava o davku na sladkor in žganje, ktera se prej ni mogla razglasiti, ker je vlada morala čakati, dokler ni izdelal tudi ogerski zbor jednako postavbo o onem istem predmetu.

— Od c. k. ministerstva pravosodja je došlo prašanje v Ljubljano, ali ni tamo poslopja, ktero bi bilo pripravno za jetnišnico in sicer za 400 hudodelcev.

— Iz vseh krajev Česke in Moravske še zmirom prihajajo protesti proti davku na premoženje.

— Francoska vlada je prodala danski 45.000 pušek na iglo.

— Ljubljanska kupčijska zbornica je volila za predsednika g. V. C. Zupana, za podpredsednika pa g. Janeza, Horaka; oba enoglasno.

— Roj v topovi (kanonini) cevi. V kasarninem dvoru v Frauenfeldu (v Turgavskem) se je vselil roj v cev dvanajstfuntnega topa. No bučelarji, kaj rečete k temu novemu panju?

— Pravi se, da se bodo sklicali deželni zbori meseca junija, ne bodo vendar dolgo zborovali, ker kesneje se bodo spet sklicale delegacije.

— „Slovenska Matica“ ima zdaj že 1364 članov in više od 30.000 gld. premoženja.

— Pred kratkim so se zbrali v Beljaku učitelji iz četrh dekanij, ki so se posvetovali, ali bi ne bilo času primerno, da bi se osnovala velika učiteljska družba

za celo Koroško? Namen nove družbe bi bil: 1) duševno izobraževanje udov in po tem povzdiga šolstva; 2) z druženo močjo tiščati na to, da se materialno stanje učiteljev zboljša. Pravila družbe „Volksschule“ so se pretresala; večina §§. se je potrdila, nekaj pa se jih je po okolščinah izpustilo ali prestrojilo. Slednjič se je izvolil odbor šestih udov, da konečno pravila izdela, jih oblastnji poda, po dekanijah povabila k pristopu razpošlje in prvo občno skupčino razpiše. Vsako leto bodeta dva občna zbora: po veliki noči in v počitnicah. Vsaka dekanija izvoli svojega „opravilnika“, ki ima želje, pritožbe itd. posameznih učiteljev zapisovati in od časa, do časa nannanovati glavnemu odboru v Beljaku, kateri vse vredi in po tem občnemu zboru predlaga. Posebnega plačila se ne odrajuje; samo resnični stroški se vsako leto posebej na družnike razdelijo: Vstop se mora „pismeno“ odboru naznaniti. — Taka družba bi mogla tudi na Štajerskem gotovo mnogo koristiti!

Po novi postavi za vojake, katero hoče ministerstvo predložiti državnemu zboru bode moral biti vsak vojak od 21. leta do 31. in sicer 5 let v liniji, 5 pa v rezervi; do 35 leta bi trajala služba brambovska; služba v črni vojski (Landsturm) bi pa trajala od 18. do 41. leta.

„Slovaške novine“ v Pešti kličejo svojim rojakom: Če se pitanje narodnosti ne bo skorej rešilo, če ne dobimo popolne ravnopravnosti, če ne dobimo za svoj narod iz deželnega zaklada nobene podpore; če ne bodo naše šole čisto slovenske; če se nam ne bo po župnijah brez izjemka slovenski uradovalo, potem smo v kratkem prisiljeni ustaviti plačnanje davka. Ne puščajmo se dalje za nos voditi! kar se je židom dalo, naj se dade tudi nam!

V Bolonji je bil veliki nemir med delavci. Vojska je morala mir delati. Zdaj so se delavci sicer na delo povrnoli, vojaki pa še vendar skrbno po mestu opazujejo.

„Vidovdan“ piše, da se turški vojaki zlo zbirajo na Srbski meji. Tudi na Črnogorsko mejo jih je mnogo poslano.

V Draždanih je druga zbornica po dolgem besedovanju odobrila vladin predlog, da se naj odstrani, smrtna kazen.

Pet delov ljudi.

Evropa z Uralskim in Kavkaskem	183.500	□m. 275 mil. ljudi.
Azija z indijskimi otoki	793.900	„ 720 „ „
Afrika z otoki vred	543.500	„ 200 „ „
Amerika severna in južna	751.100	„ 89 „ „
Avstralija z ocejanskimi otoki	162.600	„ 4 „ „

20. t. m. se je spet začel državni zbor in prvi dan je bilo tudi na dnevnem redu, naj bi se uravnala tarifa železnic, in predlog vladin o dači za žganjico in pivo.

21. t. m. pa se je v seji drž. zbor. posebno zlo zahtevalo, da se železnična tarifa mora znižati, minister kupčije je obljubil, da se to bode zgodilo in še je pristavil, da se bode napravila posebna postava za to, če društvo železnice tega ne bi hotelo samo ob sebi storiti.

Dualistični časniki se obotavljajo razglasiti poročilo Skenejevo o davku na premoženje — kakor pravi „Debate“ iz blagozakona, v resnici pa samo zato, ker jim ni všeč. Tudi nam ni všeč. Iz poročila izvemo, da pride v Cislajtaniji na vsako glavo poprek 11 gld. 82 kr. davka na leto, po deželah korone česke celo 13 gld., med tem ko pride na pr. na Pruskem le 6 gld. 60 kr., in na Ogrskem tudi ne več kakor 6 gld. 66 kr. na glavo. Da te številke niso po tem, da bi se ljudstvu prikupilo ministerstvo, ali kdor bo za nje glasoval, je reč celo naravna. Deželni poslanci so to med prazniki izvedeli od svojih volivcev in si bodo toraj komaj upali za Brestelnove predloge glasovati. To mora ali bi vsaj drugod moralo ministerstvo popolnoma podkopati.

Javen zhod v Londonu pod Russelovim predsedstvom je sklenol podpirati Gledstona, da se odpravi irska državna cerkev. — Drugi shod tirja ženskimi volilnih pravic.

„Slov. narod.“

— Piše se, da je imelo potovanje princa Napoleona namen razdreti zvezo med Prusko in Rusko.

— 22. t. m. je v Budi cesarica srečno porodila cesarjevičino.

V Mariboru: Tukajšnji srenjski odbor je namenjen v četrverorazredni dekliški šoli vpeljati telovadstvo in šolo sploh za 2 razreda pomnožiti. Učilo se bode prihodnjič tudi risanje, prirodopis, fizika, geografija in povestnica in zvrstno dvojezik in sicer, kakor se glasi, francoski in slovenski (?) — Mestni odbor je že temu višega dovo-

ljenja prosil. Pravi se tudi, da se bode novo šolsko poslopje za to šolo na sofininem trgu stavilo, in da je neki mestni odbornik že za to zemljišče kupil, in za ta namen srenji prikazal.

V nedeljo t. j. 26. t. m. bode v čitalnici spet beseda s plesom.

V Ljutomeru, 20. aprila. Zabava, ktera je bila odredjena na 3. maj, odložena je na neizvesten čas. Kdaj da bode, dalo se bode naznanje po slov. časopisih.

Čitalniški odbor.

Tržna cena

pretekli teden.

	V Varaž-		V Mariboru		V Celju		V Ptuj	
	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.
Pšenice vagan (drevenka)	5	70	5	85	6	40	5	30
Rži	3	80	4	45	4	20	3	60
Ječmena	3	—	—	—	3	80	3	50
Ovsa	1	80	1	95	2	10	2	—
Tursice (kuraze) vagan	3	20	3	80	3	40	3	20
Ajde	3	—	3	20	3	50	2	80
Prosa	3	—	—	—	3	20	—	—
Krompirja	1	40	1	20	1	30	1	10
Govedine funt	—	20	—	24	—	28	—	25
Teletine	—	22	—	26	—	22	—	26
Svinjetine črsteve funt	—	28	—	26	—	24	—	25
Drv 36" trdih seženj (Klafter)	11	—	—	8	—	10	—	—
„ 18" „ „ „	—	—	—	4	80	—	—	—
„ 36" mehkih „ „	7	—	—	—	5	30	7	—
„ 18" „ „ „	—	—	—	—	3	50	—	—
Oglenja iz trdega lesa vagan	—	80	—	60	—	50	—	65
„ „ mehkega „ „	—	60	—	50	—	50	—	55
Senca cent	1	80	—	—	1	—	1	5
Slame cent v šopah	1	20	—	90	—	65	—	90
„ „ za steljo	1	—	—	70	—	50	—	60
Slamine (špeha) cent	40	—	34	—	36	—	31	—
Jajec, sedem za	—	10	—	7	—	10	—	7

Cesarski zlat velja 5 fl. 56 kr. a. v.

Ažijo srebra 114.50.

Narodno drž. posojilo 62.65.

Loterijske srečke.

V Trstu 15. aprila 1868: **10 15 59 55 63**

Prihodnje srečkanje je 29. aprila 1868.

Priporočba.

Mногоletna prodajalnica

„pri tkalcu.“

Vsem kupovalcem in odjemnikom, ki so zdaj kupovali sukno, platno, robce in drugo manufakturno blago v moji prodajalnici, ki že obstoji više od 40 let in je po domače znana pod hišnim imenom „pri tkalcu“, v Graškem predmestju, naznanjam v obrambo kakih pomot, da stoji moja prodajalnica (štacuna) na svojem dosedanem mestu in da ni v nikakoršni zvezi ali dotiki z novo, v sosesčini nastalo kupčijo, ki si je prilastila moje hišno ime.

V Mariboru, aprila mesca 1868.

Jožef Wundsam,

kupec z manufakturnim blagom.

Nova kupčija!

Dovolujem si p. n. občinstvu naznaniti, da sem v Graškem predmestju v Reiser-jevi hiši kupčijo z manufakturnim in platnenim blagom pod štacunskim imenom

„pri tkalcu“

odprl. Pri ti priliki priporočam svoje veliko skladišče Rumburškega in kreaškega platna, belega in barvanega platnenih robcev, blaga za oblačila, perkala, vseh vrst sukna, peruviana, toskina, tüfla, blaga za hlače in suknje, talare in vseh v to biro spadajočih rob.

Prizadeval si bodem častitem kupcem in odjemnikom vrlo in dobro postreči in prosim tedaj naj me prav obilno z svojimi naročbami počastijo.

J. Kokošinek,
pri tkalcu.